

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail:
cac@justice.md
Tel. (022) 76-84-88; Fax: (022)
66-05-89

**АПЕЛЛЯЦИОННАЯ ПАЛАТА
КИШИНЭУ**

2043, мун. Кишинэу, ул. Теилор
4,
www.instante.justice.md; e-mail:
cac@justice.md
Тел. (022) 76-84-88; Факс: (022)
66-05-89

No 4-35/11-1838 din 28.08.17

La № _____ din _____

**Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, nr. 28, MD-2004**

În conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, Vă expediem sesizarea privind excepția de neconstituționalitate și a supune controlului constituționalității asupra următoarei prevederi legale: art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind Administrația Publică Locală.

Anexă:

- Actul de sesizare, pe 19 file;
- Copia cererii privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova în vederea verificării constituționalității prevederi legale: art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind Administrația Publică Locală, pe 3 file;
- Copia Încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 28.07.2017, privind respingerea cererii/demersului apărătorului cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, pe 4 file;
- Copia Încheierii Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 08.08.2017, privind admiterea cererii înaintată de inculpatul Chirtoacă Dorin și avocatul Iovu Tatiana în numele acestuia, de sesizarea ridicării excepției de neconstituționalitate a art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind Administrația Publică Locală pe 10 file;

Cu înalte considerațiuni,

Judecătorii Curții de Apel Chișinău

Iurie Iordan

Maria Negru

Ludmila Ursu

**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**
INTRARE NR. 1169
29 august 20 17

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail:
cac@justice.md
Tel. (022) 76-84-88; Fax: (022)
66-05-89

**АПЕЛЛЯЦИОННАЯ ПАЛАТА
КИШИНЭУ**

2043, мун. Кишинэу, ул. Теилор
4,
www.instante.justice.md; e-mail:
cac@justice.md
Тел. (022) 76-84-88; Факс: (022)
66-05-89

No 4-35/11-1838 din 2008.17

La No _____ din _____

S E S I Z A R E

Prezentată în conformitate cu prevederile art.135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din
Constituție

I. AUTORUL SESIZĂRII:

Curtea de Apel Chișinău, judecătorii Iurie Iordan, Maria Negru și Ludmila Ursu.

Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4, e-mail:
cac@justice.md, tel. (022) 63-53-53, fax: (022) 63-53-55.

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare conform dispozițiilor articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. b), 62 lit. e) din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate și supunerea controlului constituționalității asupra prevederilor art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, care stipulează:

(1) În cazul în care a fost deferit justiției pentru săvârșirea unei infracțiuni, primarul poate fi suspendat din funcție pînă la soluționarea definitivă a cauzei. Organizarea de noi alegeri pentru funcția de primar nu se admite pe întreaga durată a suspendării.

(2) Suspendarea poate fi dispusă numai de către instanța de judecată, în condițiile legii.

(3) Dacă a fost achitat sau dosarul său penal a fost clasat, cu excepția cazurilor de amnistie, primarul suspendat din funcție are dreptul la reparare, în condițiile legii, a prejudiciului cauzat. Primarul este restabilit în funcție pentru perioada pînă la expirarea mandatului său.

(4) Prevederile prezentului articol se aplică, în modul respectiv, și viceprimarilor.

III. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI EXAMINATĂ DE CĂTRE INSTANȚA DE RECURS

1. În procedura Judecătorei Chișinău (sediul Buiucani) se află spre examinare cauza penală privind învinuirea lui Chirtoacă Dorin în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. 2), art. 326 alin. 3) lit. a) și 324 alin. 3) lit. a), b) Cod penal.

2. Potrivit actului de învinuire acuzarea de stat invocă precum că Chirtoacă Dorin, este învinuit în faptul că exercitând funcția de Primar General al municipiului Chișinău, fiind conform art. 123 alin. 3) Cod penal persoană cu funcție de demnitate publică, a comis infracțiunea prevăzută la 324 alin. 3) lit. a), b) Cod penal și art. 42 alin. 2), 326 alin. 3) lit. a) și b) Cod penal.

Potrivit rechizitoriului inculpatul Chirtoacă Dorin este învinuit în faptul că exercitând funcția de Primar General al municipiului Chișinău, fiind conform prevederilor art. 123 alin.(3) Cod penal persoană cu funcție de demnitate publică, având în virtutea acestei funcții permanent drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice, având obligația conform prevederilor art.56 din Constituția Republicii Moldova, să îndeplinească cu credință obligațiile ce îi revin, art.14 alin.(i) lit. g) din Legea nr.90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, în care este stipulat că autoritățile administrației publice locale exercită atribuții de prevenire și de combatere a corupției prin realizarea politicilor și practicilor în domeniu, în limitele competenței stabilite de legislație, acceptând benevol restricțiile impuse de actele normative pentru a nu fi comise acțiuni ce pot conduce la folosirea situației de serviciu și a autorității sale în interese personale, de grup și în alte interese decât cele de serviciu; contrar prevederilor art. 10 alin.(i) din Legea nr.768-XIV din 02.02.2000 privind statutul alesului local, conform căreia, alesul local este dator să fie demn de încrederea alegătorilor, să contribuie prin exemplu personal la consolidarea autorității administrației publice locale pe care o reprezintă, onorarea obligațiilor civice, asigurarea ordinii publice și la respectarea legislației; a comis coruperea pasivă în varianta agravată stipulată la art.324 alin.(3) lit. a), b) Cod penal și în complicitate cu șeful Direcției generale transport public și căi de comunicație a Primăriei mun.Chișinău, Gamrețki Igor Petru, a comis infracțiunea de trafic de influență în varianta agravată prevăzută la art.326 alin.(3) lit. a) Cod penal, în următoarele circumstanțe:

Prin Decizia nr.6/5 din 02.10.2014 a Consiliului municipal Chișinău (în continuare CMC), s-a aprobat Studiul final și principiile generale de implementare a Strategiei pe termen lung de parcare în mun.Chișinău și s-a dispus desfășurarea procedurii de selectare a partenerului privat privind amenajarea, organizarea și gestionarea parcarilor și parcajelor controlate cu plată în municipiul Chișinău.

Totodată, a fost aprobată și componența Comisiei de selectare a partenerului privat, în următoarea componență: președintele Comisiei - viceprimarul Nistor Grozavu, consilierii municipali Ghenadie Ivașenco, Iurie Topală, Serghei Zavorotco și Veaceslav Bulat, precum și Vitalie Butucel, șef adjunct al Direcției generale transport public și căi de comunicație, și un reprezentant al Agenției Proprietății Publice. Concursul de selectare a partenerului privat urma să se desfășoare până la 20 decembrie 2014.

Ulterior, în primăvara anului 2015, Pincevschii Alexandr, fiind mandatat de către partenerii săi din Ungaria, din considerentul că nu era inițiată procedura de organizare a concursului de selectare a partenerului privat privind gestionarea parcărilor cu plată din mun. Chișinău, și fiind informat de către Nistor Grozavu, că responsabil de inițierea implementării proiectului menționat supra este Direcția generală transport public și căi de comunicație a Primăriei mun. Chișinău (zn continuare DGTPCC), șef al căruia fiind Gamrețki Igor, a decis să stabilească o întâlnire cu ultimul, deoarece cunoștea că acesta este fost coleg de clasă al Primarului General al mun. Chișinău, Chirtoacă Dorin, cu care se afla în relații apropiate.

În cadrul întâlnirii, Pincevschii Alexandr l-a întrebat pe Gamrețki Igor despre motivul stagnerii proiectului, precum și care ar fi acțiunile ce ar putea fi întreprinse pentru ca proiectul să fie inițiat și ulterior susținut. Ca urmare, Gamrețki Igor i-a comunicat că decizia privind inițierea și implementarea proiectului ține de competența factorilor de decizie ai Primăriei mun. Chișinău, susținând în același timp că va discuta cu Chirtoacă Dorin cu ulterioară informare.

În continuare, Gamrețki Igor, în cadrul unei discuții care a avut loc în curtea Primăriei municipiului Chișinău, i-a comunicat lui Chirtoacă Dorin, despre cele discutate cu Pincevschii Alexandr și interesul acestuia în implementarea proiectului privind gestionarea parcărilor cu plată în mun. Chișinău.

Ulterior, Gamrețki Igor, ca urmare a discuției avute cu Chirtoacă Dorin, în cadrul unei alte întâlniri cu Pincevschii Alexandr, i-a comunicat acestuia, că în schimbul a 26% din capitalul social al companiei care va fi desemnată câștigătoare a concursului privind gestionarea parcărilor cu plată în mun. Chișinău, ar putea să-l convingă pe Chirtoacă Dorin și alți factori de decizie ai Primăriei mun. Chișinău, de a iniția și ulterior, de a susține implementarea acestui proiect.

În rezultat, Pincevschii Alexandr, în urma discuțiilor purtate cu partenerii din Ungaria, au fost de acord de a ceda lui Gamrețki Igor 26 % din capitalul social al companiei care urma a fi desemnată câștigătoare.

În continuare, Gamrețki Igor, în cadrul discuției cu Chirtoacă Dorin, i-a comunicat despre posibilitatea acordării de către Pincevschii Alexandr și partenerii acestuia din Ungaria, a 26 % din capitalul social al companiei care urma a fi desemnată câștigătoare, în schimbul inițierii și ulterior susținerii proiectului.

În aceste condiții, Chirtoacă Dorin conform înțelegerii prealabile cu Gamrețki Igor, împărțind între ei rolurile, a acceptat propunerea parvenită, stabilind că cele 26 % vor fi partajate egal între ei a câte 13% fiecare. Totodată, Chirtoacă Dorin și-a asumat responsabilitatea de inițiere și ulterior de promovare a contractului de parteneriat public-privat ce urma a fi semnat cu compania afiliată lui Pincevschi Alexandr, spre aprobare în CMC, iar Gamrețki Igor urmând a executa lucrul tehnic.

În continuare, întru realizarea scopului infracțional și a obligațiilor asumate privind inițierea proiectului, Chirtoacă Dorin a dat indicații lui Nistor Grozavu, președintele comisiei de selectare a partenerului privat, să inițieze procedura de organizare a concursului de selectare a partenerului public privat privind gestionarea parcărilor cu plată din mun. Chișinău, în pofida faptului ca potrivit Deciziei nr.6/5 din 02.10.2014 a CMC, termenul de desfășurare era deja expirat.

La 31.07.2015, de către Direcția Generală Transport Public și Căi de Comunicație s Primăriei mun. Chișinău, a fost anunțată inițierea licitației privind organizarea și gestionarea parcarilor cu plată în mun. Chișinău, anunțul respectiv fiind publicat în Monitorului Oficial.

Conform anunțului, cerințele obligatorii au fost majorate nemotivat prin adăugarea unei condiții obligatorii: demonstrarea efectuării pe parcursul ultimilor 3 ani, a minim 6 000 000 unități de tranzacții de parcare pe an și demonstrarea prestării serviciilor de parcare auto cu plată prin intermediul tehnologiei moderne de plată electronice în cel puțin 5 orașe în ultimii 2 ani.

Ulterior, caietul de sarcini a fost achiziționat de către 16 participanți. Până la depunerea ofertelor, companiile ÎCS „Babylon Development” SRL „DASA & Construcții” SRL (Italia) și SC „Piconet” SRL (România), au depus scrisori privind clarificările asupra cerințelor stabilite în caietul de sarcini.

Însă, contrar prevederilor Deciziei CMC nr.6/5 din 02.10.2014, clarificările depuse de către agenții economici, au fost examinate de către șeful DGTPCC, Igor Gamrețki și specialistul din cadrul aceleași direcții Mariana Stoicev, care nu erau membri ai grupului de lucru pentru desemnarea unui partener public privat.

În aceste circumstanțe, fiind create premise de îngrădire a accesului la participarea și altor companii prin majorarea neîntemeiată a criteriilor în caietul de sarcini, ce s-a soldat cu depunerea doar a două oferte pentru participarea la licitația publică menționată de către companiile afiliate lui Pincevschii Alexandr și anume nerezidentă EME Parkleitsystem GmbH, fondată la 25.08.2015 de către EME Holding și rezidenta SRL”Sizif-L”.

Astfel, conform planului bine determinat în scopul aranjării pretinsei licitației publice „concertate” privind încheierea unui contract de parteneriat public-privat privind gestionarea parcarilor cu plată în mun.Chișinău, Pincevschii Alexandr a însărcinat juristul (de jure administrator) al companiilor sale care prin cumul este și administrator al SRL „Sizif-L”, Curți Alexei, să procure caietul de sarcini al concursului enunțat și ulterior să participe fictiv la ea, fără a avea intenția de a câștiga sau a crea o concurență efectivă companiei EME Parkleitsystem GmbH.

Ulterior, întru realizarea scopului infracțional, ca urmare a indicațiilor lui Pincevschii Alexandr, angajata acestuia, Său Tatiana l-a ajutat pe Gamrețki Igor să înregistreze în Cipru, compania Desonia Investment LTD, pe numele persoanei interpuse a lui Gamrețki Igor, cetățean al Germaniei, Oigan(Eugen) Pârciu. După care, actele de fondare a companiei au fost expediate reprezentanților companiei EME Parkleitsystem GmbH, care la 25.09.2015 au efectuat modificările necesare în lista asociaților companiei EME Parkleitsystem GmbH (cu capitalul social în sumă de 35 000 euro), astfel că, EME Holding a rămas cu cota de 29,6 % (10360 euro), WCA Holding Comapny LTD - 44,40% (15540 euro) și compania cipriotă Desonia Investment LTD, a obținut cele 26% (9 100 euro), stabilite anterior în cadrul întâlnirilor dintre Pincevschii Alexandr și Gamrețki Igor, și convenite ulterior între Gamrețki Igor cu Chirtoacă Dorin.

În continuare, la 29.09.2015, a avut loc deschiderea ofertelor depuse în cadrul procedurii de selectare a partenerului privat, iar ca urmare a evaluării acestora, la 06.10.2015. prin procesul-verbal nr.2 de evaluare a ofertelor, grupul de lucru a

desemnat în calitate de câștigător al licitației compania EME Parkleitsystem GmbH, descalificând-o pe "Sizif-L" SRL. din considerentul că nu a depus garanția bancară și că nu corespundea cerințelor minime solicitate.

Conform pct.11)-13) al Deciziei Consiliului municipal Chișinău nr.6/5 din 02.10.2014, s-a stipulat expres faptul că, contractul de parteneriat public-privat va fi semnat de către părți doar după aprobarea acestuia de către Consiliul municipal Chișinău, iar controlul acestor cerințe reveneau viceprimarului Nistor Grozavu.

La fel, conform prevederilor art.30 din Legea nr.179 din 10.07.2008, cu privire la parteneriatul public privat, se statuează că, după desemnarea în calitate de câștigător a unui ofertant, se negociază clauzele contractuale și doar după aceasta se transmite proiectul spre aprobare și semnare către autoritatea publică abilitată, în cazul speței date, Consiliul municipal Chișinău.

În aceste circumstanțe, contrar cerințelor stabilite supra, expuse în Decizia enunțată și a prevederilor Legii nr.179 din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public privat, la 03.12.2015 viceprimarul mun.Chișinău, Nistor Grozavu, acționând la indicația nemijlocită a Primarului General al mun.Chișinău, Chirtoacă Dorin, a semnat contractul de parteneriat public-privat dintre Primăria mun.Chișinău și nerezidenta EME Parkleitsystem GmbH, în lipsa aprobării proiectului de contract de către Consiliul municipal Chișinău, fiind cauzate urmări grave administrației publice locale, exprimate prin încheierea unui contract cu conținutul clauzelor contractuale în detrimentul municipiului Chișinău, acestea fiind avantajoase doar companiei „câștigătoare”.

Tot el, Chirtoacă Dorin Ion în vara anului 2015, exercitând funcția de Primar General al municipiului Chișinău, fiind conform prevederilor art.123 alin.(3) Cod penal, persoană cu funcție de demnitate publică, intenționat, din interes material, a acceptat oferta parvenită de la Pincevschii Alexandr, prin intermediul lui Gamrețki Igor, de primire a 26 % din capitalul social al companiei EME Parkleitsystem GmbH care urma a fi desemnată câștigătoare a concursului de selectare a partenerului public-privat privind gestionarea parcarilor cu plată din mun.Chișinău, precum și a primit oferta menționată exprimată prin includerea la 25.09.2015 în lista asociaților companiei EME Parkleitsystem GmbH(cu capitalul social în sumă de 35 000 euro), compania cipriotă Desonia Investment LTD, cu cota parte de 26%, înregistrată pe persoana interpusă, cetățeanul Germaniei, Oigan(Eugen) Pârciu, în schimbul îndeplinirii atribuțiilor ce-i reveneau conform funcției deținute de Primar General al municipiului Chișinău stipulate în prevederile art.15 alin.(i) pct.2) lit.c) din Legea nr.136 din 17.06.2016 privind statutul municipiului Chișinău, potrivit căroră Primarul general asigură monitorizarea și controlul realizării proiectelor de parteneriat public-privat în care autoritatea administrației publice municipale participă în calitate de partener public.

Astfel, Primarul General al mun.Chișinău, Chirtoacă Dorin, acționând în scopul realizării intenției sale infracționale și a obligațiunilor asumate, exprimate în promisiunea de susținere și implementare a proiectului de parteneriat public-privat dintre Primăria mun. Chișinău și nerezidenta EME Parkleitsystem GmbH din 03.12.2015, privind amenajarea, organizarea și gestionarea parcarilor și parcajelor controlate cu plată în municipiul Chișinău, dispunând nemijlocit de împuternicirea avizării certificatelor de urbanism pentru proiectare conform Dispoziției sale nr.633-d

din 24.07.2015, care prevede că ”Se interzice înregistrarea și eliberarea certificatelor de urbanism pentru proiectare, certificatelor de urbanism informative, autorizațiilor de construire, certificatelor de desființare, autorizațiilor de schimbare a destinației, fără avizul Primarului general al municipiului Chișinău”, în perioada lunilor iulie - decembrie 2016 și februarie 2017, a avizat pozitiv șase certificate de urbanism pentru proiectare a parcărilor conform contractului de parteneriat public-privat menționat supra, și anume: certificatele de urbanism pentru proiectare nr.452/16 din 14.07.2016; nr.742/16 din 20.12.2016; nr.743/16 din 20.12.2016; nr.744/16 din 20.12.2016; nr.745/16 din 20.12.2016 și nr.55/17 din 08.02.2017.

3. La data de 26.07.2017 prin intermediul cancelariei Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) a parvenit demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Victoria Furtuna privind suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău a inculpatului Chirtoacă Dorin, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. art.42 alin.(2), 326 alin.(3) lit. a) și art.324 alin.(3) lit. lit. a), b) Cod penal, până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat.

4. În cadrul ședinței de judecată Dorin Chirtoacă și apărătorul acestuia Iovu Tatiana au solicitat instanței de a fi ridicată excepția de neconstituționalitate privind art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, invocând că norma în cauză ridică mai multe neclarități și incertitudini din punct de vedere constituțional, fapt pentru care instanța de judecată era obligată să sesizeze Curtea Constituțională.

5. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 28.07.2017 a fost restituită cererea avocatului Iovu Tatiana în numele inculpatului Chirtoacă Dorin pentru înlăturarea neajunsurilor care au dus la restituirea cererii.

6. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 28.07.2017 a fost admis integral demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Victoria Furtuna din 26.07.2017 privind suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău a inculpatului Chirtoacă Dorin, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. art.42 alin.(2), 326 alin.(3) lit. a) și art.324 alin.(3) lit. lit. a), b) Cod penal, până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat, fiind suspendat provizoriu din funcția de Primar General al municipiului Chișinău inculpatul Chirtoacă Dorin, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. art.42 alin.(2), 326 alin.(3) lit. a) și art.324 alin.(3) lit. lit. a), b) Cod penal, până la emiterea unei sentințe definitive.

Executarea prezentei încheieri s-a pus în sarcina procurorului, în baza acestei încheieri fiind emis un mandat judecătoresc.

7. Nefiind de acord cu încheierea în cauză inculpatul Chirtoacă Dorin și avocatul Iovu Tatiana în numele acestuia au înaintat recurs prin care solicită admiterea recursului, casarea încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 28.07.2017 privind suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău a inculpatului Chirtoacă Dorin, pronunțarea unei noi hotărâri prin care demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Victoria Furtuna din 26.07.2017 privind suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău a lui Chirtoacă Dorin, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. art.42 alin.(2), 326 alin.(3) lit. a) și art.324 alin.(3) lit. lit. a), b) Cod penal până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat să fie respins ca inadmisibil și neîntemeiat de drept.

8. În cadrul ședinței de judecată, în instanța de recurs inculpatul Chirtoacă Dorin și avocatul Iovu Tatiana în numele acestuia, au înaintat o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și remiterea în adresa Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate asupra art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală; Suspendarea judecării cauzei privind examinarea recursului împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 28 iulie 2017 prin care s-a admis integral demersul procurorului și s-a dispus suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău dl. Chirtoacă Dorin, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. 2), 326 alin. 3) lit. a) și 324 alin. 3) lit. a), b) Cod penal până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat, până la soluționarea excepției de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională; Suspendarea executării încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 28 iulie 2017 prin care s-a admis integral demersul procurorului și s-a dispus suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău dl. Chirtoacă Dorin, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. 2), 326 alin. 3) lit. a) și 324 alin. 3) lit. a), b) Cod penal până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat, până la soluționarea excepției de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională.

9. Prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08.08.2017 a fost admisă parțial cererea înaintată de inculpatul Chirtoacă Dorin și avocatul Iovu Tatiana în numele acestuia, și expediază sesizarea ridicării excepției de neconstituționalitate a art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind Administrația Publică Locală către Curtea Constituțională a Republicii Moldova.

Suspendată examinarea recursului declarat de inculpatul Chirtoacă Dorin și avocatul Iovu Tatiana în numele acestuia împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 28.07.2017 până la soluționarea excepției de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova.

Respinsă ca nefondată cererea inculpatului Chirtoacă Dorin și avocatului Iovu Tatiana în numele acestuia privind suspendarea executării încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 28.07.2017 cu privire la suspendarea provizorie din funcția.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIGINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Legea supremă consfințește două autorități publice locale: consiliul local, ca autoritate eligibilă, reprezentativă și deliberativă, și primarul, ca autoritate eligibilă, reprezentativă și executivă.

Prin prevederile art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, a fost restrâns unul din drepturile cetățenilor Republicii Moldova, fără ca această restrângere să fie justificată de Constituție, astfel încălcându-se direct prevederile art.2 alin.(1), art. 4 alin. (1), art. 8, art. 21, art. 38, art.39, art. 53, art.54, art. 109, art. 112 și 113 din Constituție.

Astfel prin prisma prevederilor constituționale, mecanismul de suspendare a funcției reprezentative și electivă a primarului de către instanța de judecată pînă la pronunțarea unei sentințe definitive, nu poate fi aplicat și acest fapt se întemeiază pe:

- principiul exercitării directe de către popor a suveranității, statuat în art.2 alin.(1) din Constituție;

- dreptul la administrare, consfințit de art.39 din Constituție, potrivit căruia cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit;

- principiul consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit, consacrat în art. 109 alin.(1) din Constituție;

Respectiv prin prevederile art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală legiuitorul a suprimat aceste drepturi consfințite în dispozițiile constituționale.

Art. 54 alin. (2) din Constituție prevede că exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decît celor prevăzute de lege, care sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și a infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale, sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Potrivit art.109 alin.(1) din Constituție, administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

Textul constituțional nu instituie deosebiri între diferitele autorități ale administrației publice locale și nu prevede excepții de la principiile enunțate pentru unele dintre aceste autorități, de aceea, considerăm că principiul eligibilității este aplicabil în mod egal tuturor autorităților administrației publice locale, inclusiv funcției primarului.

Art. 112 alin.(1) din Constituție stipulează că autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și orașe, sînt consiliile locale alese și primarii aleși.

Prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă a colectivităților locale de a rezolva și de a gira în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populației locale, o parte importantă din treburile publice.

Art.113 alin.(3) din Constituție, stipulează că raporturile dintre autoritățile administrației publice locale au la bază principiul autonomiei. Principiul autonomiei este definit în art.3 din Carta Europeană a Autonomiei Locale și în art.3 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, iar potrivit art.109 alin.(2) din Constituție, autonomia privește organizarea și funcționarea administrației publice locale.

În situația în care, potrivit Constituției, primarul este ales de către cetățeni, anume cetățenii (colectivitatea locală) ar fi subiecții competenți, în limitele legii, să decidă suspendarea din funcție a primarului, reglementări care nu sunt prevăzute de Legea Supremă.

Dispoziția privind dreptul instanței de judecată de a suspenda primarul în condițiile art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, ținînd cont

de faptul că acesta se bucură de prezumția nevinovăției potrivit art.21 a Legii supreme, vine în contradicție cu dispozițiile constituționale din art.109 alin. 1) privind dreptul cetățenilor de a alege și de a revoca primarul, de a fi consultați în problemele locale de interes deosebit, precum și din art.113 alin.(3), potrivit cărora raporturile dintre autoritățile publice locale au la bază principiile autonomiei, legalității și colaborării în rezolvarea problemelor comune.

Prin Hotărârea din 6 noiembrie 1995 Curtea Constituțională a constatat că autoritățile administrației publice locale trebuie să fie alese și revocate de cetățenii unităților administrativ-teritoriale. Deciderea soartei autorităților publice locale de orice nivel de către o altă autoritate publică contravine principiilor de bază ale administrării publice locale statuate în art. 109 din Constituție și principiului de realizare a suveranității naționale de către poporul Republicii Moldova, consfințit în art.2 din Constituție

Carta Europeană a Autonomiei Locale, adoptată de Consiliul Europei la 15 octombrie 1985, intrată în vigoare pentru Republica Moldova la 1 februarie 1998, definește și precizează o serie de principii indispensabile organizării oricărui stat democratic.

Astfel, Constituția reglementează condițiile de exercitare a autonomiei locale și schema generală a autorităților administrației publice locale.

Prin investirea instanței de judecată cu dreptul de a interveni în organizarea și funcționarea autorităților administrației publice locale de nivelul întâi se încalcă prevederile art.3 din Carta Europeană a Autonomiei Locale și prin aceste prevederi se încalcă de asemenea dispozițiile art.4 alin. (2), art. 8, art. 109 alin. (2) și art.113 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova.

Un element caracteristic al autorităților publice locale îl constituie eligibilitatea acestora. Principiul eligibilității este un principiu democratic și se realizează prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat de către cetățenii cu drept de vot, care domiciliază în unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Definind, prin Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, noțiunea de „primar” ca fiind „autoritate reprezentativă a populației unității administrativ-teritoriale și executivă a consiliului local, aleasă prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat”, legiuitorul a permis colectivităților locale să-și rezolve treburile publice locale prin autorități administrative proprii. Puterea statului nu trebuie să intervină decât acolo unde societatea solicită ori la diferitele sale niveluri nu-și poate satisface singură diversele sale cerințe.

Este de menționat că potrivit art.112 alin.(1) din Constituție, autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și orașe, sînt consiliile locale alese și primarii aleși.

Astfel, puterea autorităților administrative locale nu provine din puterea statului, ci din voința alegătorilor locali, pe care îi reprezintă și în numele cărora acționează.

Dreptul de vot și de a fi ales, implicit modul de alegere, este consfințit în art.38 din Constituție, potrivit căruia voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

Prin urmare, suspendarea din funcție a primarului de către instanța de judecată duce pe de o parte la o subminare a dreptului constituțional a cetățenilor care și-au manifestat voința și au oferit încredere prin vot universal, egal, direct și liber expirat persoanei care a fost aleasă în funcția de primar, ca organ reprezentativ a comunității. Pe de altă parte, îngrădește dreptul persoanei alese de a-și realiza și exercita dreptul de a fi ales, precum și accesul la funcția publică în care a fost ales, dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit.

Astfel, suspendarea funcției primarului, în condițiile prevăzute art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, contravine art. 38 din Constituție. Potrivit Constituției acest drept este garantat, or în cazul suspendării primarului din funcție nu se mai putea vorbi de garantarea dreptului respectiv întrucât mandatul alesului local este pe un termen expres de 4 ani, iar suspendarea din funcție producând efecte imediate în timp, respectiv duce la imposibilitatea exercitării mandatului în totalitate. Pe perioada suspendării are loc o retragere temporară a mandatului, or așa cum orice mandat imperativ în cazul deputaților din Parlament este nul conform art. 68 alin. 2) a Constituției, prin urmare el se aplica prin analogie și unui ales local, mai ales că în cazul Primarului General al municipiului Chișinău, având în vedere numărul de voturi exprimate, puterea de reprezentare a căruia este mult mai mare decât a unui deputat din Parlament.

Reglementarea stabilită de art. 33 alin. 1) din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, precum că organizarea de noi alegeri pentru funcția de primar nu se admite pe întreaga perioadă a suspendării, în mod direct duce la subminarea garanțiilor oferite de art. 38 din Constituție. Or, pe perioada suspendării voința poporului nu poate fi realizată prin vot universal, egal, direct și liber expirat față de un potențial reprezentat al comunității sau prin revocarea actualului reprezentant, iar persoana care înlocuiește primarul pe perioada suspendării nu poate fi echivalată cu reprezentantul comunității, deoarece contravine principiului autonomiei locale, garantat prin art. 109, art. 112 și art. 113 din Constituție.

Totodată, suspendarea funcției primarului, în condițiile prevăzute art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, subestimează garanțiile prevăzute la art. 39 din Constituție. Primarul este reprezentantul direct al cetățenilor și are acces la funcția publică prin alegeri directe. Or, prin suspendarea sa din funcție, nici cetățenii nu mai pot participa la administrarea treburilor publice prin reprezentantul său ales - primarul, nici accesul la funcția publică pentru persoana suspendată din funcție nu mai este garantat. Accesul este îngrădit în acest caz, iar suspendarea din funcție este similară cu imposibilitatea exercitării mandatului.

Mai mult decât atât, mai ales înainte de 1989, pe teritoriul Republicii Moldova de azi a fost un regim totalitar în care deschiderea de dosare penale avea ca scop nu înfăptuirea justiției, ci intimidarea persoanei, reminiscente ale acelu regim fiind vizibile și astăzi. Cum putem ști dacă un dosar penal și o suspendare din funcție a unui primar este făcută în scopul înfăptuirii justiției sau a discreditării și înlăturării politice a acestuia?! Care este garanția exercitării mandatului de primar, care este sensul existenței mandatului încredințat de cetățeni, dacă o suspendare din funcție la cererea organelor de

anchetă, duce practic la imposibilitatea exercitării mandatului și la golirea de conținut a acestui drept, dreptul de a fi ales și de a avea acces la o funcție publică.

Suspendarea funcției primarului, în condițiile prevăzute art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală afectează garanțiile prevăzute de art. 53 din Constituție - dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică. Prin natura funcției exercitate, primarul în raport cu alte autorități publice apare într-o dubla ipostază - de cetățean, de persoana fizică și în același timp de reprezentant al cetățenilor, ca primar ales. Or, în această situație trebuie respectate drepturile persoanei fizice cât și ale primarului, în calitate de demnitar public. Prin suspendarea din funcție este încălcat însuși dreptul de a fi primar, obținut prin alegeri directe, ceea ce constituie o încălcare a art. 53, alin. 1) din Constituție - vătămarea acestui drept de către o autoritate publică, în speță procuratura care solicită acest lucru.

Mai mult decât atât, conform alin. 2) din art. 53 din Constituție statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești. Or, prin suspendarea din funcție cu siguranța în condiție în care primarul ales beneficiază de prezumția nevinovăției se produce o eroare în procesul penal.

Având în vedere faptul ca Constituția prevede doar alegerea și revocarea prin referendum din funcție a unui ales local, în speță a unui primar, rezultă că o suspendare din funcție nu este prevăzută în asemenea cazuri. Prin urmare, pentru ca o persoană aleasă prin vot universal, egal, direct și liber expirat să fie suspendată din funcție pe perioada mandatului, acest lucru ar putea fi făcut numai în cazul în care Constituția ar conține astfel de reglementări.

Apoi, în cazul în care noțiunea suspendării alesului local, ca autoritate reprezentativă a comunității ar fi prevăzută de Constituție, atunci, prin coroborare cu art. 53 din Constituție, pentru a nu fi produsă o eroare în procesul penal, noțiunea suspendării alesului local, în speță al primarului ales, trebuie să fie prevăzută expres de Codul de procedura penală, conform art. 2 din același cod.

În oricare altă situație procuratura sau organul de anchetă este lipsita de competența de a invoca suspendarea din funcție a persoanelor alese prin vot universal, egal, direct și liber exprimat, întrucât acest lucru nu este prevăzut în art. 197 și respectiv art. 200 Cod procedură penală, iar art. 2 Cod procedură penală nu îi oferă procuraturii posibilitatea să se refere la alte norme din alte legi naționale decât dacă acestea sunt incluse în Codul de procedura penală. Iar, această situație nu îi oferă instanței de judecată competența prin prisma prevederilor constituționale dreptul de a decide asupra suspendării din funcție a unui ales local.

Astfel, în situația în care avem un vid constituțional și legislativ, o lipsa de prevedere constituțională a posibilității privind suspendarea unui ales local în cadrul unui proces penal, întrucât acest lucru nu este prevăzut expres de Codul de procedură penală, ceea ce nu oferă competența procuraturii să ceară instanței un asemenea lucru, iar instanței nu îi dă dreptul să se pronunțe, pentru că suspendarea unui ales local nu este prevăzută de Codul de procedură penală, o lipsă a unui mecanism de suspendare în baza art. 33 din art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, întrucât nu este prevăzut cine are competența de a invoca și de a cere suspendarea

primarului, în mod inevitabil se duce la încălcarea art. 53, alin. 2) din Constituție, prin producerea unei erori în procesul penal, întrucât prin suspendarea din funcție a primarului, care este ales local, ales în funcție direct de către cetățeni s-a aplicat ca o măsură de constrângere care nu este prevăzută de legea procesual penală.

Prin urmare, simpla prevedere a suspendării unui primar în art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, este neconstituțională, atâta timp cât posibilitatea în sine a suspendării primarilor, a aleșilor locali sau a oricăror persoane alese prin vot universal, egal, direct și liber exprimat, nu este prevăzută de Constituție și nu este stipulată mai apoi în mod expres de Codul de procedura penală, singura lege care alături de Constituție guvernează procesul penal, aspect menționat expres în art. 2 alin. 1) Cod procedură penală, tocmai pentru a nu fi produse erori în procesul penal și pentru a nu fi încălcat art. 53 alin. 2) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, prin suspendarea din funcție a primarului în condițiile prevăzute art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală se încalcă art. 21 din Constituție - prezumpția nevinovăției, care prevede ca orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Prezumpția nevinovăției presupune posibilitatea continuării reprezentării de către primar a cetățenilor care l-au ales pentru a-i reprezenta în mod continuu, pe durata întregului mandat, până la proba contrarie de confirmare a săvârșirii unei infracțiuni de către o instanță de judecată printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă a unei instanțe de judecată.

Or, din momentul efectuării suspendării, prezumpția nevinovăției și continuarea reprezentării nu mai sunt valabile și posibile, întrucât privarea primarului de dreptul de a-si exercita mandatul în baza unei suspendări duce automat la încălcarea prezumpției de nevinovăție și la imposibilitatea exercitării atribuțiilor de ales direct al cetățenilor.

Suspendarea din funcție a primarului în condițiile prevăzute art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală nu poate fi aplicată ca o restricție conform Codului de procedura penală, având în vedere că reglementările acestuia nu conțin norme, care ar reglementa noțiunea de suspendare a unui primar, a unui ales local sau a unei funcții electivă, alese prin vot direct și universal.

Codul de procedura penală reglementează la articolele 197 și 200 doar suspendarea din funcție a angajaților de către administrație, adică conducerea instituției. Or, primarul reprezintă însăși conducerea instituției și o normă procesual penală care să reglementeze modul de suspendare a conducerii instituției, a persoanei care are mandat direct din partea cetățenilor, prin alegeri directe, nu există în Codul de procedura penală. Prezența unei asemenea norme în oricare altă lege, în afara Codului de procedura penală, singura lege care definește procesul penal, este neconstituțională. În speță, norma este prevăzută de Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, dar nu de Codul de procedura penală.

Prin urmare, suspendarea din funcție a primarului în condițiile prevăzute art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, în condițiile în care

această restricție nu este inclusă în Codul de procedură penală duce la încălcarea prevederilor art. 54 din Constituție.

Or, având în vedere cele menționate anterior cu privire la încălcarea art. 53 din Constituție, rezultă că orice nici o altă prevedere de restrângere a dreptului de exercitare a mandatului de primar decât cea din Codul de procedura penală, nu poate fi aplicată și prin urmare este neconstituțională.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

Carta Europeana a Autonomiei Locale

Articolul 3 Conceptul de autonomie locală

1. Prin autonomie local se înțelege dreptul și capacitatea efectivă ale autorităților administrației publice locale de a soluționa și de a gestiona, în cadrul legii, în nume propriu și în interesul populației locale, o parte importantă a treburilor publice.

2. Acest drept se exercită de consilii sau adunări, compuse din membri aleși prin vot liber, secret, egal, direct și universal, care pot dispune de organe executive și deliberative care răspund în fața lor. Această dispoziție nu aduce atingere, în nici un fel, posibilității de a recurge la adunări cetățenești, referendum sau orice altă formă de participare directă a cetățenilor, acolo unde aceasta este permisă de lege.

Constituția Republicii Moldova

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 38 Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

(1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți pînă în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcînd cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Articolul 39 Dreptul la administrare

(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvîrșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 109 Principiile de bază ale administrării publice locale

(1) Administrația publică în unitățile administrativ - teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

(2) Autonomia privește atît organizarea și funcționarea administrației publice locale, cît și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

(3) Aplicarea principiilor enunțate nu poate afecta caracterul de stat unitar.

Articolul 112 Autoritățile sătești și orășenești

(1) Autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și în orașe, sînt consiliile locale alese și primarii aleși.

(2) Consiliile locale și primarii activează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din sate și orașe.

(3) Modul de alegere a consiliilor locale și a primarilor, precum și atribuțiile lor, este stabilit de lege.

Articolul 113 Consiliul raional

(1) Consiliul raional coordonează activitatea consiliilor sătęști și orășenești în vederea realizării serviciilor publice de interes raional.

(2) Consiliul raional este ales și funcționează în condițiile legii.

(3) Raporturile dintre autoritățile publice locale au la bază principiile autonomiei, legalității și colaborării în rezolvarea problemelor comune.

Prevederi relevante ale Hotărîrii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016

pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din

Constituția Republicii Moldova sunt următoarele:

În baza hotărîrii menționate supra, Curtea Constituțională a hotărât:

În sensul art.135 alin.(1) lit. a) și g) coroborat cu art.20, 115, 116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărîrilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;

2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Până la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea hotărîrii, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție.

Pornind de la natura subsidiară a mecanismelor CEDO, statele membre au obligația de a extinde mecanismele de protecție a drepturilor omului la nivel național, în conformitate cu angajamentele ce derivă din procesul de eficientizare a CEDO, asumate în cadrul Conferințelor de la Interlaken (18-19 februarie 2010), Izmir (26-27 aprilie 2011) și Brighton (19-20 aprilie 2012).

Curtea menționează că accesul liber la justiție constituie un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. Fără un acces efectiv la o instanță, drepturile oferite justițiabililor ar fi iluzorii.

Astfel, dreptul de acces la justiție este înțeles ca un drept de acces concret și efectiv, care presupune ca justițiabilul să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act constituind o atingere adusă drepturilor sale.

Curtea reține că, pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile, condiții întregite cu legi organice cu privire la organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești. Este necesar, de asemenea, a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi. Prin respectivele garanții procedurale, dreptul la un proces echitabil urmează a fi asigurat, în consecință, efectiv și eficace.

Curtea subliniază că dreptul la un proces echitabil presupune *eo ipso* prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înlăptuire a justiției cu normele constituționale și legislația internațională.

Prin urmare, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, **acesta este obligat** să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.

Astfel, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.

Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legislative cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, **ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:**

- (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. 1) lit. a) din Constituție;
- (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

Curtea reține că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprie instanței judecătorești.

Având în vedere cele menționate, orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.

Curtea reține că, potrivit art. 115 din Constituție, justiția se desfășoară prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii. La fel, în virtutea art. 116 din Legea Supremă, judecătorii din cadrul instanțelor de toate nivelele sunt independenți și se supun numai legii.

Independența judecătorilor este unul dintre principiile fundamentale de organizare și realizare a justiției. În aplicarea legii, independența judecătorilor exclude noțiunea de ierarhie, subordonare. Având rolul de a soluționa litigiile în mod obiectiv, conform legii, și fiind o putere prin ei înșiși, **judecătorii nu pot primi ordine, instrucțiuni sau sugestii de nici un fel** cu privire la activitatea lor judiciară, nici din interiorul, nici din afara sistemului judiciar. Principiile internaționale statuează în mod explicit că **judecătorii trebuie să ia decizii în deplină libertate și să acționeze fără restricție și fără a fi obiectul unor influențe, incitări, presiuni, amenințări sau intervenții nelegale, directe sau indirecte, indiferent din partea cărei persoane vin și sub ce motiv.** Judecătorul, în calitate de deținător al autorității judecătorești, trebuie să-și poată exercita funcția sa în deplină independență în raport cu toate constrângerile/forțele de natură socială, economică și politică și chiar în raport cu alți judecători și în raport cu administrația judecătorească.

Prin urmare, Curtea reține că judecătorii trebuie să dispună de suficientă putere și să fie în măsură a și-o exercita în vederea îndeplinirii atribuțiilor. **Independența judecătorului implică cerința soluționării litigiilor fără nici o ingerință, inclusiv din partea instanței ierarhic superioare."**

Astfel, Curtea menționează că, în timp ce dreptul de a ridica excepția de neconstituționalitate aparține judecătorilor din cadrul instanțelor judecătorești de toate nivelele, precum și având în vedere caracterul formal al rolului Curții Supreme de Justiție și lipsa competenței acesteia de a se pronunța asupra excepțiilor de neconstituționalitate ridicate de instanțele judecătorești ierarhic inferioare, prevederile literelor a) și g) de la alin. (1) al articolului 135 din Constituție nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului altor instanțe ordinare de a sesiza instanța de jurisdicție constituțională.

În același timp, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g), **sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe**

rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor în soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale.

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Colegiul Penal consideră că sunt întrunite condițiile, o lege sau un alt act normativ, legitim adoptat de organele de resort, poate fi supus controlului constituționalității conform art. 135 din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, *inclusiv și interpretarea Constituției*.

Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate – din analiza jurisprudenței Curții Constituționale, judecătorii nu au depistat vre-o hotărâre anterioară a Curții în privința problemei expuse mai sus.

În contextul celor expuse și în temeiul normelor solicitate ținând cont că circumstanțele de fapt și de drept expuse ridică probleme de drept, solicită respectuos înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională:

Primirea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări privind excepția de neconstituționalitate.

Fixarea examinării sesizării într-un termen cât mai restrâns posibil;

Emiterea unei Hotărâri privind declararea neconstituționalității dispozițiilor art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală:

„Articolul 33 Suspendarea din funcție a primarului

(1) În cazul în care a fost deferit justiției pentru săvârșirea unei infracțiuni, primarul poate fi suspendat din funcție pînă la soluționarea definitivă a cauzei. Organizarea de noi alegeri pentru funcția de primar nu se admite pe întreaga durată a suspendării.

(2) Suspendarea poate fi dispusă numai de către instanța de judecată, în condițiile legii.

(3) Dacă a fost achitat sau dosarul său penal a fost clasat, cu excepția cazurilor de amnistie, primarul suspendat din funcție are dreptul la reparare, în condițiile legii, a prejudiciului cauzat. Primarul este restabilit în funcție pentru perioada pînă la expirarea mandatului său.

(4) Prevederile prezentului articol se aplică, în modul respectiv, și viceprimarilor.”

VI. DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Colegiul Penal a suspendat examinarea recursului declarat de inculpatul Chirtoacă Dorin și avocatul Iovu Tatiana în numele acestuia împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 28.07.2017 pînă la soluționarea excepției de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova.

Respectiv, Colegiul Penal s-a limitat doar la verificarea întrunirii următoarelor condiții cum ar fi, obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție și anume dacă excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate, or prin Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016, instanțele au fost împuternicite doar la acțiunile procesuale indicate mai sus, or această plenitudine legală va asigura echilibrul procesual între persoane cu interese contrare, fiind menită să garanteze egalitatea de arme a acestora, prin determinarea cadrului legal de exercitare a drepturilor lor legitime.

VII. ACTELE ANEXATE

- Actul de sesizare, pe 19 file;
- Copia cererii privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova în vederea verificării constituționalității prevederi legale: art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind Administrația Publică Locală, pe 3 file;
- Copia Încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 28.07.2017, privind respingerea cererii/demersului apărătorului cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, pe 4 file;
- Copia Încheierii Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 08.08.2017, privind admiterea cererii înaintată de inculpatul Chirtoacă Dorin și avocatul Iovu Tatiana în numele acestuia, de sesizarea ridicării excepției de neconstituționalitate a art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind Administrația Publică Locală pe 10 file;

VIII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURILE

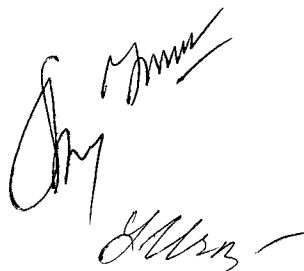
Declarăm pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

*Cu înalte considerațiuni,
Judecătorii Curții de Apel Chișinău*

Iurie Iordan

Maria Negru

Ludmila Ursu

CURTEA DE APEL CHIȘINĂU
Colegiul penal

de la Dorin Chirtoacă
mun. Chișinău, s. Colonița, str. Ciocana Veche 23

apărător, avocat Iovu Tatiana
BAA „Casian, Iovu & Partenerii”
adresă: mun. Chișinău, str. Tighina, 49
tel. mob. 068162725

CERERE

privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

De către Curtea de Apel Chișinău se examinează recursul împotriva încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 28 iulie 2017 prin care s-a admis integral demersul procurorului și s-a dispus suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău dl. Dorin Chirtoacă, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. 2), 326 alin. 3) lit. a) și 324 alin. 3) lit. a), b) Cod penal până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat.

La data de 26.07.2017 procurorul în Procuratura Anticorupție Victoria Furtuna a înaintat în Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, demers privind suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău a dlui Dorin Chirtoacă, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. 2), 326 alin. 3) lit. a) și 324 alin. 3) lit. a), b) Cod penal până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat.

Acuzatorul de stat și-a întemeiat demersul pe prevederile art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală.

În cadrul ședinței de judecată în Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani din 28.07.2017, Dorin Chirtoacă și apărătorul acestuia, avocatul Iovu Tatiana au solicitat instanței de a fi ridicată excepția de neconstituționalitate asupra art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, invocând că norma în cauză ridică mai multe neclarități și incertitudini din punct de vedere constituțional, fapt pentru care instanța de judecată la cererea părților era obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Însă, prin încheierea din 28.07.2017, instanța de judecată a restituit cererea cu privire la sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate asupra art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală.

Respectiv, instanța de fond a examinat demersul procurorului în Procuratura Anticorupție Victoria Furtuna privind suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău a dlui Dorin Chirtoacă, care prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 28 iulie 2017 s-a admis integral demersul procurorului și s-a dispus suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău dl. Dorin Chirtoacă, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. 2), 326 alin. 3) lit. a) și 324 alin. 3) lit. a), b) Cod penal până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat, care a fost atacată cu recurs.

Potrivit pct. 79 și 80 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.03.2016 *controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.*

Astfel, dat fiind faptul că prima instanță ne-a îngrădit în dreptul de a sesiza Curtea Constituțională la momentul în care a fost examinat demersul procurorului privind suspendarea din funcție de Primar General, în condițiile în care s-au semnalat mai multe neclarități și incertitudini privind constituționalitatea normei aplicabile în speță, în scopul remedierii unui drept încălcat- dreptul la un proces echitabil, considerăm că este necesar să fie ridicată excepția de neconstituționalitate asupra art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală de către instanța care examinează recursul împotriva încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 28 iulie 2017 prin care s-a admis integral demersul procurorului și s-a dispus suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău dl. Dorin Chirtoacă, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. 2), 326 alin. 3) lit. a) și 324 alin. 3) lit. a), b) Cod penal până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat.

Este de menționat că potrivit pct. 87 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.03.2016 *79 orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.*

În pct. 96 *Curtea reține că, potrivit art. 115 din Constituție, justiția se desfășurează prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii. La fel, în virtutea art.116 din Legea Supremă, judecătorii din cadrul instanțelor de toate nivelele sunt independenți și se supun numai legii.*

Astfel, Curtea a indicat că *excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată la orice etapă a procesului până la pronunțarea hotărârii și în cadrul oricărei instanțe în ordinea exercitării căilor de atac (judecătoria, Curți de Apel, Curtea Supremă de Justiție).*

Prin urmare, ridicarea excepției de neconstituționalitate aparține tuturor instanțelor judecătorești, respectiv judecătorilor din cadrul acestora, fapt ce justifică înaintarea sesizării privind excepția de neconstituționalitate în instanța care examinează recursul și care are obligația să o remită Curții Constituționale pentru examinare.

Considerăm că sunt întrunite toate condițiile necesare prevăzute în dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.03.2016 pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, deoarece obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție – art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, care este o prevedere legală; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu- autorul sesizării este însuși dl. Dorin Chirtoacă, în privința căruia s-a decis suspendarea din funcția de Primar General; prevederile contestate sunt aplicabile în speță- demersul procurorului este bazat pe prevederile art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală a cărei neconstituționalitate se invocă; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Astfel, avînd în vedere faptul că sunt întrunite condițiile sus-menționate, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Instanța nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii condiții indicate.

Potrivit art. 7 alin. 3) CPP și pct. 81 din Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.03.2016, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului.

Dat, fiind faptul că instanța de fond nu și-a îndeplinit obligația de a sesiza Curtea Constituțională la solicitarea noastră privind excepția de neconstituționalitate asupra art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, fapt pentru care a admis aplicarea unei norme care ridică incertitudini din punct de vedere a constituționalității, considerăm că urmează a fi suspendată și încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 28 iulie 2017 prin care s-a admis integral demersul procurorului și s-a dispus suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău dl. Dorin Chirtoacă, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. 2), 326 alin. 3) lit. a) și 324 alin. 3) lit. a), b) Cod penal până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat, pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea cauzei și efectul aplicării acestora.

Astfel, în conformitate cu art. 135 alin. 1) lit. a) și lit. g) din Constituție, art. 7 CPP,

SOLICITĂM:

1. Ridicarea excepției de neconstituționalitate și remiterea în adresa Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate asupra art. 33 Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală;

2. Suspendarea judecării cauzei privind examinarea recursului împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 28 iulie 2017 prin care s-a admis integral demersul procurorului și s-a dispus suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău dl. Dorin Chirtoacă, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. 2), 326 alin. 3) lit. a) și 324 alin. 3) lit. a), b) Cod penal până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat, pînă la soluționarea excepției de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională;

3. Suspendarea executării încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 28 iulie 2017 prin care s-a admis integral demersul procurorului și s-a dispus suspendarea provizorie din funcția de Primar General al municipiului Chișinău dl. Dorin Chirtoacă, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. 2), 326 alin. 3) lit. a) și 324 alin. 3) lit. a), b) Cod penal până la emiterea unei sentințe definitive pe cazul dat, pînă la soluționarea excepției de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională.

Anexă: sesizarea privind excepția de neconstituționalitate;

Dorin Chirtoacă

Iovu Tatiana, *avocat*

08.08.2017